

Rßng là b&#i r&#m. Vào rßng d&# b&# l&# c l&#i, khó ra. V&#n thì đ&# c tr&#ng t&#a có hàng ngũ, d&# vào mà cũng d&# ra

Đ&# c bài “R&#ng H&#i/Ngã” c&#a tác gi&# Đoàn Văn Phi Long, tôi có c&#m h&#ng vi&#t bài n&#y. Đây là 2 bài góp ý c&#a tôi trên di&#n đàn Ngôn Ngữ Vi&#t, vì lúc đó tôi đ&# c bài “RH/N” đ&# c in l&#i trên d/đ NNV, sau n&#y m&#i đ&# c đ&# c b&#n g&#c trên Web N&# c Vi&#t.

Do v&#y bài n&#y có 2 ph&#n:

Ph&#n A.- Góp ý v&#i ông Đoàn Văn Phi Long.

Ph&#n B.- H&#c Cách nào đ&# vi&#t đúng chính t&# h&#i/ngã.

A.- Góp ý v&#i ông Đoàn Văn Phi-Long

Kính th&#a quý v&# đ&# c gi&# ,

Kính th&#a ông Đoàn Văn Phi Long,

Tôi xin góp ý đôi đ&#u v&#i ông Đoàn Văn Phi Long v&# bài “R&#ng h&#i ngã”, nh&# sau:

1) Tr&# c h&#t là nh&#n xét t&#ng quát c&#a tôi v&# bài vi&#t: Tôi h&#t lòng c&#m ph&#c ông Đoàn Văn Phi Long v&# nh&#ng công phu ông đã b&# ra đ&# vi&#t m&#t bài dài nh&# v&#y. Công phu, vì ông đã truy t&#m đ&# c quá nhi&#u nh&#ng t&# ngo&#i l&# trong vi&#c &#ng đ&#ng qui t&#c hài thanh, đ&# ch&#ng minh “qui t&#c hài thanh đã b&# phá v&#”. Công phu trong vi&#c đ&#m ra bao nhiêu ch&# Vi&#t vi&#t v&#i đ&#u h&#i, bao nhiêu vi&#t v&#i đ&#u ngã, còn tính ra s&# bách phân c&#a t&#ng lo&#i. Qui t&#c hài thanh b&# phá v&#. V&#y mu&#n vi&#t đúng chính t&# h&#i ngã ch&# còn cách h&#c thu&#c lòng 1500 t&# h&#i ngã.

Ông h&#i: “Li&#u có ai có th&# nh&# đ&# c g&#n 1500 t&# h&#i ngã không?”

Ông tr&# l&#i luôn: “Ch&# c ch&#n là không!”

Ông k&#t lu&#n “L&#y b&#ng Ti&#n sĩ có khi còn đ&# h&#n phân bi&#t h&#i ngã”

Ông than phi&#n: “Ng&#i Vi&#t còn không nu&#t trôi đ&# c m&#y cái đ&#u h&#i ngã thì m&#y anh ngo&#i

quác hác tiáng Viát làm sao mà nhá”.

Sau rát Ông đá nghá : “Táng cũng nên cái tián chá Quác Ngá đá cho thiên há đác nhá và phù háp vái đá tián hoáa cáa khoa hác.”

2) Tôi lái nhán đánh, rát tiác công phu cáa Ông Đoàn Văn Phi Long nám trong tinh thán chá bái, và bài “Ráng hái ngá” đáa ngá i đác, nhát là giái trá, đán vái tinh thán chá bái đó. Tinh thán chá bái là “cháa đánh đã nghĩ đán thua trán”. Ở đây, chuyán hác chá quác ngá, tinh thán chá bái là “cháa hác đã vián đán mái lý do không hác đác, không hác nái”. Cái ý táng phái hác thuác lòng, phái nhá rách rồi 1500 chá hái ngá, mái viát tráng chính tá hái ngá làm cho ngá i mái bát đáu hác chá Viát, muán bá cuác ngay lúc cháa hác. Mà thác tá có phái nhá váy không? Xin trá lái ngay là “Thác tá không phái nhá váy!”

Thác tá là “Ván đá viát đáng hái ngá quá là có khó, nháng không phái khó đán mác láy báng tián sĩ còn đá hán”

Thác tá là “Đá có ngá i viát đáng chính tá hái ngá, không đáng 100% thì cũng đáng 95%, tháp hán là 90%. Tháp hán náa là 80%. Trung bình cũng trên 60% đái vái nháng ngá i xong Trung hác”. (Nháng sá bách phân náy là đá cháng)

Đái vái nháng ngá i tháng xuyên sá đáng chá nghĩa, đác nhiáu, nhát là viát nhiáu, thì càng lúc càng ít trát chính tá, trong đó có chính tá hái ngá.

Anh Tián sĩ mái ngành nghá đáu chác gái luôn luôn đáng 100%. Anh sai 10% cũng là cháp nhán đác rái. Váy mát nhà văn, mát giáo sá viát tiáng Viát mà sai chính tá hái ngá cá 5% - 10% là quá tát rái.

3) Nhiáu ngá i nhán đánh “Hai chá khác nghĩa, mà có 2 mát chá khác nhau, thì rát tát.” Thá đá, đá đáo và đã qua, 2 chá đá và đã khác nghĩa, mà có 2 mát chá khác nhau, mát viát vái đáu hái, mát vái đáu ngá thì tát biát bao. Cái tián đá tránh chuyán khó khăn chính tá hái ngá đá viát toàn là đá (nhá ông Văn Lang Bùi Nhá Hùng bên Canada) hoác toàn là đã nhá Ông Mathew Trán bên Hoa Ká, gám ra là đáa chá Viát lái lái mát bác.

Đánh ráng chá viát tiáng Viát cán cái tián, nháng cái tián chá nào khác, chá không phái cái tián chá xoá bá đáu hái hoác xoá bá đáu ngá. Vì đó là cái lái.

Háng trăm năm nay gán nhá chá Viát đã đánh hình.

Đánh hình, có nghĩa là chá nào chát nghĩa chá đó rái. Thá đá câu viát “Ăn không ăn, tát đán đi ngá.” Chá Ăn có nghĩa là nhai và nuát thác ăn. Chá tát có nghĩa là làm mát đi ngán láa. Ngoài Trung có ngá i nói ra tiáng nhá váy “Eng không eng tác đán đi ngá”. Nói thì nghe tiáng nhá eng, tác, nháng viát thì phái viát ăn, tát. Cũng nhá váy, ngá i Trung, ngá i Nam nói nghá ngá i, nháng khi viát phái viát là nghĩ ngá i, vì chá Viát đã đánh hình nghĩ ngá i phái viát vái đáu ngá và nghĩ ngá i phái viát vái đáu hái. Hai chá nghá và nghĩ khác nghĩa nhau. Hai tá nghá ngá i, nghĩ ngá i đác áng đáng qui tác hài thanh, đá viát đáng chính tá hái ngá.

Bây giá tôi xin gáp ý thêm vài chuyán chi tiát, nhá sau:

1) Về từ dùng, âm và âm tiết. Theo tôi, âm là tiếng. Còn âm tiết là vần. Vậy nên để nh về tiếng Việt thì nên viết như vậy “Tiếng Việt có một số đơn âm và một số đa âm. Song âm có rất nhiều. Còn chữ Việt ta đang dùng là chữ đơn âm tiết. Chữ nào ta viết dính liền các từ kép thì các từ đó (chữ đó) mới là chữ đa âm tiết.” Hiện giờ ta viết rồi từ sinh viên, kĩ sư trúc sư, mà ta nói rằng đó là từ, là chữ đa âm tiết là không đúng, vì mới chỉ có một vần (1 âm tiết) mà thôi. Chữ nào ta viết sinh viên, kĩ sư trúc sư, thì mới gọi 2 chữ này là chữ đa âm tiết đúng.

(Tôi dùng từ kép cho từ có những từ phụ có nghĩa ghép lại mới có nghĩa, chứ không phân biệt ra như từ, nào từ kép, từ ghép, từ Hán Việt, từ đa âm tiết như Ông Đoàn Văn Phi Long dùng trong bài “Rằng h / ngã”. Vì phân biệt quá từ mới như vậy chỉ làm rối trí người đọc mà thôi. Theo tôi, tôi phân biệt như vậy cho như họ nói các nhà ngôn ngữ ngoài Bắc)

2) Chuyển qui tắc hài thanh và qui tắc ngữ ch thanh. Theo tôi, phân biệt hài và ngữ ch như Ông Đoàn Văn Phi Long thì cũng thuận lý, ngữ ch là vần hài là ngữ ch. Nhưng, làm vậy, ngữ ch có cảm giác như có 2 qui tắc ngang nhau còn phụ thuộc. Mà thực ra qui tắc hài thanh là chính, vì khi từ ra đời có một qui tắc, thì nó phụ thuộc nhiều. Vậy nên chỉ không theo qui tắc đó thì chỉ nên gọi là ngữ ch là ngữ ch mà thôi (Tôi nghĩ chỉ Ông Đoàn Văn Phi Long làm vậy để làm bản loan ngữ ch đúng, vì ngữ ch có cảm giác phụ thuộc 2 qui tắc cho chuyển chính từ h / ngã)

Theo tôi các từ kép (song âm) có cùng phụ âm hay cùng nguyên âm đầu mới áp dụng qui tắc hài thanh. Thí dụ, nghĩ ng / i, ngh / ng / i, l / t, đ / đ / n, đ / đ / t, l / c / o, ...

Còn những từ kép mà âm đầu không giống nhau thì không áp dụng qui tắc hài thanh. Thí dụ, m / c / c, l / đ / đ, th / o / o, r / r, d / d / t, ch / o / o, d / y / m / y, ch / o / h, ...

Có nhiều chữ không phụ là từ kép, mà ông Đoàn Văn Phi Long cũng cho là từ kép. Thí dụ, cũ rích, b / r / t, d / t, d / kh / t, m / ng / te, m / ng / lét, m / ng / d / n, ... Trong 2 chữ, chữ đầu là tính từ, còn chữ sau là trạng từ (b / nghĩa cho tính từ đứng trước).

Tôi xin nói ngay đây, dù còn có nhiều chữ góp ý thêm đúng.

Trên đây là những nhận xét chỉ quan tâm tới. Có điều chỉ không đúng, kính mong quý vị đọc giả và Ông Đoàn Văn Phi Long chỉ giáo.

B.- Học cách nào để viết đúng chính từ h / ngã?

Nhiều người nhận xét thấy ngữ ch Bắc viết đúng chính từ h / ngã hơn ngữ ch Nam và ngữ ch Trung. Học viết đúng d / d / d / d / g / n như không cần học qui tắc này, qui tắc n / t / m / l / u / m, phụ như cái này, phụ như cái khác.

Chuyển d / hi / u, Ngữ ch Bắc nói và đọc có giống h / ngã. Nói cách khác, ngữ ch Bắc nói, đọc chỉ d / u h / i khác với chỉ d / u ngã. Vậy nghe tiếng có giống ngữ d / u nào thì viết chỉ với d / u đó.

Chuyển d / nh / i / t / d / u / s / c và d / u / h / u / y / n. Đâu có ai viết từ d / u / s / c thành d / u / h / u / y / n.

Người Nam và người Trung nói và đọc chỉ d / u / ngã không đúng. Th / ng / i 2 miền này sanh ra con ngữ chỉ có giống ngữ d / u h / i. Cái đó làm họ khổ sở với việc viết sai chính từ h / ngã. Họ phải khổ công tìm mới cách khác phụ thuộc đi m / c / a / mình.

Ng&#i Nam nh&#n xét th&#y ti&#ng Vi&#t có r&#t nhi&#u l&#i song âm, 2 ti&#ng ghép li&#n nhau đ&# thành l&#i nói có nghĩa. Và ch&# vi&#t t&#ng &#ng ph&#i có 2 ch&# ghép li&#n nhau. Nh&#n xét ti&#p theo là th&#ng th&#ng các ch&# không có đ&#u thanh, có đ&#u s&#c, có đ&#u h&#i &# chung nhóm v&#i nhau. Còn các ch&# có đ&#u huy&#n, đ&#u n&#ng, đ&#u ng&# thì cùng nhóm v&#i nhau. V&#y t&# kép song âm (có 2 ch&#) có m&#t ch&# h&#i/ng&#ã, mình ch&# a bi&#t vi&#t th&# nào cho đúng, thì nhìn sang ch&# ghép k&# c&#n, n&#u ch&# đó có đ&#u huy&#n hay đ&#u n&#ng, thì ch&# h&#i/ng&#ã ph&#i là ch&# đ&#u ng&#. Trái l&#i, n&#u ch&# ghép k&# c&#n mà không đ&#u, ho&#c đ&#u s&#c, thì ch&# h&#i/ng&#ã ph&#i là ch&# đ&#u h&#i. Thí d&#:

- Ngh&#ng&#i, ch&# ngh&# vi&#t đ&#u h&#i, vì ch&# ng&#i k&# c&#n không đ&#u.

- Nghĩ ng&#i, ch&# nghĩ vi&#t đ&#u ng&#, vì ch&# ng&#i k&# c&#n có đ&#u n&#ng.

Nói đúng cách “ngôn ng&# h&#c” thì g&#i đó là vi&#t h&#i/ng&#ã theo qui t&#c hài thanh.

Khi tôi đ&#y h&#c trò ti&#u h&#c, tôi phân đ&#nh đ&# hi&#u nh&# v&#y:

Nh&#ng ch&# không đ&#u, đ&#u s&#c và đ&#u h&#i là thu&#c nhóm ch&# thanh đ&#ng (g&#i là thanh đ&#ng, ý tôi mu&#n t&#ng tr&#ng cho âm b&#ng, t&#ng tr&#ng cho đ&#u h&#i đ&#ng th&#ng)

Nh&#ng ch&# có đ&#u huy&#n, đ&#u n&#ng và đ&#u ng&# là thu&#c nhóm ch&# thanh ngang (g&#i là thanh ngang, ý tôi mu&#n t&#ng tr&#ng cho âm tr&#m, t&#ng tr&#ng cho đ&#u ng&# n&#m ngang)

&#n đ&#nh thanh đ&#ng, thanh ngang nh&# v&#y r&#i, tôi đ&#t ra qui t&#c cho h&#c trò h&#c, nh&# sau:

Qui t&#c: “Trong t&# kép 2 ch&#, c&# hai ch&# th&#ng cùng nhóm v&#i nhau, thanh đ&#ng thì đ&#ng h&#t, thanh ngang thì ngang h&#t. Có m&#t ch&# ch&# a bi&#t ph&#i vi&#t h&#i hay ng&# thì nhìn sang ch&# kia xem nó thu&#c thanh nào. Thu&#c thanh đ&#ng thì vi&#t đ&#u h&#i, thu&#c thanh ngang thì vi&#t đ&#u ng&#”

Tôi đ&#a ra m&#t lo&#t nhi&#u t&# kép làm thí d&# đ&# c&#ng c&# qui t&#c nêu trên, nh&#: c&#ng c&#, l&#c l&#o, l&# làng, l&# loét, l&# l&#i, l&#ã l&#, gi&# g&#n, đ&# đ&#n, đ&# đ&#i, ng&# ng&#ng, r&#c r&#, b&#o ban, b&#o bùng, v&#t v&#, đ&# đ&#t, đ&# đ&#n, m&# mang, l&#ng l&#, ng&#t ng&#ng,...

Tôi còn làm th&# (th&# con cóc) b&#t h&#c trò h&#c thu&#c lòng đ&# chúng h&#c chính t&# h&#i/ng&#ã, nh&# sau:

Không-s&#c-h&#i, g&#i là thanh đ&#ng,
Huy&#n-n&#ng-ng&#, qu&# th&#c thanh ngang.

Hai bên đ&#i ch&#i r&#t rõ ràng:
Ngang v&#n n&#m dài vi&#t đ&#u ng&#;
Đ&#ng th&#ng, đ&#u h&#i đ&# g&# quên.

*

Thí d&# có nhi&#u l&#m ai &#i:
Ng&#-nghi&#ng nh&# té n&#m t&#i n&#i,
V&#y mà vi&#t h&#i, vì thanh đ&#ng;
Đ&#ng-đ&#ng đầu ph&#i ch&# l&# l&#ng,

Vi&#t h&#i đ&#ng, cũng t&#i đ&#ng sau.

Em vi&#t &#m-&# cùng màu-m&#,

Vi&#t ng&#, b&#i đ&#u huy&#n sau tr&#c.

Tu&#n sau, h&#c trò kh&#p nép tr&#nh v&#i th&#y là ch&# v&#n v&#n không theo “lu&#t” thanh đ&#ng thanh ngang, v&#n đ&#u n&#ng, mà v&#n l&#i vi&#t đ&#u h&#i. Đ&#a khác l&#i tr&#nh ch&# tr&# tr&#n cũng v&#y, tr&#

không d&#u, thanh đ&#ng, mà tr&#n l&#i d&#u ng&#a, thanh ngang. Tôi m&#m c&#i, cho đ&#m tr&# bi&#t đó là nh&#ng c&#p ch&# ngo&#i l&#. R&#i tôi cho bài t&#p v&# nhà làm: “Tìm nh&#ng c&#p ch&# ngo&#i l&# v&# thanh đ&#ng/thanh ngang” Tôi “đ&# đ&#i” cho chúng h&#i cha m&#, và l&#t tìm trong t&# đ&#n. Chúng l&#n l&#t đ&#m vào l&#p nh&#ng ch&# ngo&#i l&#, và t&#p t&#c b&# sung danh sách n&#y cho đ&#n cu&#i niên h&#c. H&#c trò và luôn c&# th&#y giáo cùng nhau lo h&#c nh&# nh&#ng ch&# ngo&#i l&#: v&#n v&#n, tr&# tr&#n, &# nh &#ng, đ&#i đ&#i, n&#i n&#, ve v&#n, vi&#n v&#ng, riêng r&#, s&#nh s&#i, minh m&#n, m&#m m&#ng, ngoan ngo&#n, ni&#m n&#, m&# m&#...

Tôi còn ch&# cách cho h&#c trò &#ng đ&#ng qui t&#c thanh đ&#ng/thanh ngang đ&#i v&#i m&#t s&# ch&# l&#, t&#c ch&# đ&#n, ch&#a có gì h&# tr&# đ&# vi&#t đ&#ng h&#i/ng&#a. G&#p nh&#ng ch&# ch&#a có c&#p có đ&#i, thì c&# tìm ch&# láy, ch&# đ&#m ghép vào cho có c&#p r&#i áp đ&#ng qui t&#c hài thanh. Th&#i đ&# g&#p ch&# k&#/k&#, n&#u nghĩa trong câu cho phép ghép đ&#c v&#i c&#ng thành k&# c&#ng thì k&# đ&#u ng&#a; ch&# r&#nh ghép đ&#c v&#i rang thành r&#nh rang, thì r&#nh đ&#u h&#i. Còn có cách tìm xem ch&# cùng nghĩa v&#i ch&# ch&#a bi&#t vi&#t h&#i hay ng&#a thu&#c thanh nào, đ&# quy&#t đ&#nh theo qui t&#c hài thanh. Th&#i đ&# g&#p ch&# m&#nh v&#i, ch&# cùng nghĩa v&#i m&#nh là mi&#ng, thanh đ&#ng, v&#y m&#nh đ&#u h&#i. Còn m&#nh h&#, m&#nh n&#y có nghĩa là m&#nh, thanh ngang, v&#y m&#nh đ&#u ng&#a.

Sau m&#t vài tu&#n, có m&#t trò h&#i tôi “Th&#a th&#y, g&#p m&#t ch&# h&#i/ng&#a đ&#ng m&#t mình, em tìm không ra ch&# ghép đ&#c v&#i nó, thì làm sao vi&#t đ&#ng h&#i/ng&#a?”

Tôi tr&# l&#i t&#nh b&# làm c&# l&#p c&#i : “G&#p tr&#ng h&#p nh&# v&#y thì ch&# còn cách tra t&# đ&#n, đ&# vi&#t đ&#ng h&#i/ng&#a!”

H&#c trò c&#i , vì nghĩ th&#y nói gi&#n. Tôi ph&#i nghiêm ch&#nh cho chúng bi&#t đó là s&# th&#t.

Nhi&#u nhà văn coi tr&#ng trách nhi&#m khi g&#p nh&#ng ch&# l&# làm mình m&# &# v&# chính t&# đ&#u ph&#i tra t&# đ&#n, k&# c&# chính t&# h&#i/ng&#a.

Tr&#c hành lang l&#p tôi có t&#m b&#ng “công c&#ng” đ&# đ&#y chính t&# cho toàn tr&#ng. Ông Hi&#u Tr&#ng c&#t tôi lo vi&#t hai câu v&#n v&#n ho&#c v&#n xuôi có ch&#a 2 ch&# g&#n đ&#ng âm mà khác chính t&#, trong đó có nh&#ng ch&# h&#i/ng&#a, c&# đ&#u tu&#n là thay câu m&#i, đ&#i khái nh&# sau đây:

L&# làng duyên ki&#p, ng&# ngành h&#ng nhan.

Bông hoa r&#c r&#, nh&# đ&#t màu m&#.

Ôm &#p n&#i ni&#m kh&# đau trong cu&#c s&#ng n&#i trôi.

C&# vui v&# lên, v&# v&#i chi chuy&#n mu&#n phi&#n...

Tôi có đ&#c đ&#u đó bi&#t đ&#c, ng&#i ta quan sát th&#y nh&#ng t&# Hán Vi&#t h&#i/ng&#a kh&#i đ&#u b&#ng các ph&# âm sau đây: D, L, M, N, Ng, Nh, V thì vi&#t đ&#u ng&#a, nh&# đ&#m (l&#), l&#ng (l&#), m&# (m&#n), (nam) n&#, (ngôn) ng&#, (th&#ch) nh&#, v&#nh vi&#n, ...

Còn l&#i là vi&#t đ&#u h&#i, tr&# m&#t s&# ngo&#i l&# nh&# sau: hi&#n h&#u, b&#ng h&#u..., tu&#n ti&#t, b&#i c&#c, b&#i n&#i, b&#i ch&#c,...

M&#i đây, tôi đ&#c th&#y trên đ&#n đàn Vi&#n Vi&#t H&#c cho bi&#t Giáo s&# Nguy&#n Tài C&#n đ&#t ra m&#t câu thi&#u đ&# giúp mình nh&# nh&# m&#t qui t&#c h&#i/ng&#a: “Mình Nên Nh&# Vi&#t Là Đ&#u Ng&#a” Nh&# câu

thi u n y là nh các ph âm đ u M, N, Nh, V, L, D, Ng.

G/s NTC có nêu ra 24 ch ngo i i vi t đ u ngã: K (k thu t, k n), Băi (băi ch c, bãi khoá), Bĩ (bĩ c c, v n bĩ), H u (b ng h u, h u ích, h u khuynh), Ph u (gi i ph u), C u (linh c u), Ti n (ti n bi t, t ng ti n, ho ti n), Ti u (ti u tr , ti u ph), Tr m, Trĩ (u trĩ, chim trĩ), Tr (tích tr), Huy n (huy n ho c), H (h tr), Hãm (giam hãm), Đãng (phóng đãng, quang đãng), Qu n (kh n qu n, qu n bách), Xã (xã h i), Hoãn (trì hoãn), Quĩ (quĩ tích, th quĩ), Suy n (b nh suy n), C ng (c ng ép), Tu n (tu n n n), Đ (hi u đ), Sĩ (k sĩ, văn sĩ)

Tôi có d y h c sinh cách vi t ch h i/ngã Hán Vi t n y, nh ng lúc đó tôi không bi t câu thi u c a G/s. NTC. V i, h c sinh ti u h c không phân bi t đ c t Hán Vi t và t thu n Vi t. (Ngay bây gi , nhi u ng i tr Vi t ngo i qu c cũng không phân bi t n i ti ng Hán Vi t và ti ng thu n Vi t.).

K lu n: Đ i v i ng i B c có h c, thì ch h i/ngã cũng đ n gi n nh ch s c/huy n, không c n h c gì h t cũng vi t đúng, n u có ng i nói và đ c đúng gi ng B c. Còn ng i Nam thì th t v t v trong vi c vi t đúng chính t h i/ngã. H ph i tìm cách phân lo i ch h i/ngã đ đ a vào qui t c n y, qui t c kia đ h c. H không cho ch h i/ngã m c ra nh r ng r m, mà s p x p ch h i/ngã thành nh v n cao su, có hàng ngũ đ c ngang, gom nh ng ch h i/ngã ngo i i vào m t khu v c đ “đi m danh” mà nh m t, không cho vào khu v n đã có tr t t .

Nh nh ng công trình nh v y, nên nh ng ai ch u khó quan tâm thì cũng vi t đúng chính t h i/ngã, không đúng 100%, thì cũng sai m c đ ch p nh n đ c.